

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

47. De Mensa, & Panibus Propositionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

amplius, & grandius effecit, & ornauit magnificentius.

Tertio queritur, Quo in loco Tabernaculi Altare Thymiamatis erat? Duæ sunt opiniones. Nā Origines hom. 9. in Leuit. August. q. 173. in librum Exodi. & quidam alij, vt ait Theophylactus c. 9. in epist. ad Hebræos, putant fuisse in parte interiori, quod Sanctum Sāctorum appellabatur. Legimus enim in Regum historia, sed altare oraculi (hoc est, Sancta Sāctorum) texti auro, & in Exodo: Et deprecabatur Aaron super cornua eius semel per annum in sanguine. at qui summus Sacerdos semel singulis annis in Sanctum Sāctorum ingrediebatur. Huc accedit Pauli testimonium ad Hebræos scribentis, in Sancto Sāctorum aureum thuribulum fuisse. Sed Iosephus loquens de exteriori parte Tabernaculi, in qua erat mensa, & Candelabrum; Inter hoc, inquit, & mensam sita erat arcula suffumigatoria. Et alibi, de Templo Sermonem habens, cum de Mensa, & Candelabro dixisset, subiicit hæc: Medium autem inter vtrumque locum obimebat altare illud aureum, hæc omnia continebat anterior illa templi pars quadraginta cubitos longa. Et post: candelabrum autem, & Mensam, & Altare aureum statuerunt in templo ante aditum eisdem locis, in quibus in Tabernaculo prius sita fuerunt. Ita Iosephus.

Idem quoque senserunt Theophyl. cap. 9. in epist. ad Heb. Beda in lib. de templo cap. 12. S. Thomas 1. 2. q. 102. art. 4. ad 6. Auctor. in hist. Scholast. c. 67. de historia Exodi. Lyra. Exod. 30. & 3. Reg. 6. & ad Heb. 9. Abulen. 9. q. 6. in ca. 30. Exod. & q. 16. in cap. 6. libri 3. Reg. Et hoc videtur ex ipsis sacris literis colligi. Nam Moses altare ponit inter mensam, & candelabrum: Posuit, inquit, scriptura, & mensam in Tabernaculo testimonij ad plagam Septentrionalem extra velum: posuit & candelabrum in Tabernaculo Testimonij è regione mensæ: posuit & altare aureum sub testimoij contra velum. Et paulò ante: Candelabrum, ait Dominus, stabit cum lucernis suis, & altare aureum, in quo adoletur incensum, coram Arca testimonij. Et alibi: Assumptoque thuribulo, quod de penis altaris impleueris, & hauriens manu compositum thymiamata in incensum, iuxta velum iurabit in Sancta Sāctorum. Et deinde: cum autem exieris ad altare, quod coram Domino est, ore pro se, & reliqua. Ergo exhibebat summus Sacerdos è Sancto Sāctorum, & ad altare Thymiamatis redibat, situm in parte exteriori è regione Arce. Teste. B. Luca. Zacharias pater Ioannis Baptistæ obtulit incensum in altari thymiamatis, qui tamen erat vnus de minoribus Sacerdotibus, quia erat de vice Abia, octaua forte sacerdotum; de quibus in libro Paralipomenon: & quia forte exijt, vt incensum poneret. Summus autem Sacerdos cum vnus esset, non forte ministrabat, sed iure suo.

Sed quo modo hoc Altare dicitur Altare oraculi? Respondeo, ita dici, non quod in Sancto Sāctorum esset, quod oraculum vocabatur, sed quia in vrbibus oraculi seruiebat, cum in eo adolebatur incensum, & inde odores ad oraculum peruenirent.

Tertio queritur, quo in loco Tabernaculi aureum thuribulum poneretur? Nonnulli opinantur, in Sancto Sāctorum asservari solitum, quo summus Sacerdos semel in anno ingressurus inde illud fumebat, & exiens, in Thymiamatis altari incensum adolebat. Alij verò probabilius existimant in ipso altari Thymiamatis reponi. Nec

obstat dictum Apostoli, Sanctum Sāctorum habuisse Arcam, & Thuribulum aureum: nimirum id dixit ille, non quòd in eo asserviretur, sed quòd illius ministerio, & vsui deferiretur.

Cap. XLVII.

De Mensa, & Panibus propositionis.

PRIMO queritur, Quanta magnitudinis fuerit Mensa panum propositionis? Legimus in Exodo Dominum præcepisse, vt fieret Mensa è lignis setim, longa duobus cubitis, lata vno, alta cubitibus adiunctis, quatum cubitus cum dimidio tollitur, & vndiq; ductilis auri laminis contecta, Magnitudo fuit tanta, quanta, & panum numerus in ea ponendorum exigebat. Circumdabatur supernè limbo aureo, & clausura item aurea, quam latinus interpres reddidit coronam in terrailem: cui deinde clausuræ, siue coronæ, coronula aurea imponebatur ad ornatum, & vt altior esset ipsa clausura siue corona, quòd panes ibi præpositi tutius, & commodius continerentur, ne deciderent è mensa. Illa corona imò formam referebat, & palmo vno, hoc est, quatuor digitis lata erat, crassa verò, quantum coronam, siue coronidem superductam ferre posset.

Quatuor pedibus hæc mensa sulcibatur, quibus quatuor erant armillæ, siue annuli additi, in quos veetes lignei inferebantur ad mensam tollendam, & commodius asportandam. Annuli autem illi sub clausura, non magis quam clausura ipsa cum coronide prominebant. Veetes erant ex ligno setim, auro eoque ductili cooperti, qui tantum immittebatur in angulos siue armillas, cum Mensa esset mouenda, & aliò transferenda. Mensæ vsus erat ad panes perpetuò continendos. Lignis coniuji symbolum erat, quò typicè significabat, & profitebatur Israëliticus populus se perpetuò Dei ministris alimenta præbere ex ijs, quæ singulari ipsius Dei munere, & beneficio quotidie percipiebat. Denique Mensæ vsu seruiebant scutellæ, phyalæ, cochlearia, & cyathi, vt expurgatoria quædam instrumenta, quibus Mensa abstergeretur, & emundaretur.

Secundo queritur, Quomodo, & quor panes in Mensa ponerentur? Ponebantur duodecim panes, sex ex vna parte, ex altera totidem; & alij alijs imponebantur. nam vt ipsa scriptura testatur, super panes duæ phyalæ aureæ collocabantur, vti que ordini respondent: ex quibus verbis colligit, panes eiusmodi senos, & senos esse dispositos, & alios super alios. Erant duodecim panes, quia duodecim tribus Israëliticas referebant.

Tertio queritur, Quare Panes propositionis dicebantur? Lyranus, & Abulen. in ca. 25. Exod. a iunt, dictos esse in hebræo, Panes facierum, quia duas facies haberent, hoc est, eò quòd essent eiusdem figuræ supernè, & infernè, & vtraque faciei pars videretur. Sed longè probabilius est, quòd alij tradiderit: dici Panes propositionis, eò quòd semper essent coram Domino propositi. Et in hebræo panes facierum, quia semper erant in facie, & in conspectu Domini. Et ideo dicitur: Et panes super mensam panes propositionis in conspectu meo seruent. Et alio in loco: Accipies quoque similitam, & coques ea duodecim panes; qui singuli habebit duas decimas,

quorum

מגזקת

quorum senas alvifecus super mensam purissimam coram Domino stantes, & ponet super eos thuribulum, ut sit panis in monumentum oblationis. Per singula sabbata mutabatur coram Domino suscepti à filiis Israel sedere septimarios: erantque Aaron, & filiorum eius, ut comedant eos in loco sancto. Et ita legitur Dominum nostrum dixisse de Davide, & ijs, qui cum eo erant, quod intrudes in domum Dei panes propositionis comederent, quos non licebat laicis edere, nisi solis sacerdotibus. Ergo singulis quibusque sabbatis panes sacro igni adolentes aliud vna cum panibus substinebant. Teste Iosepho lib. 3. Antiqu. c. 3. illi panes erant azymi è simila facti, & singuli habebant duas decimas, ut ipsius Scripturæ verba referunt. quo loco decimæ intelligitur eius mensuræ, quæ hebraicè dicta Ephi, erat omnium vulgarissima. Porro Ephi, erat decima pars cori, ut alibi tradit scriptura: corus autem triginta modios continebat, & proinde Ephi tres modios capiebat. Ergo singuli panes ponderis erant circiter octo librarum.

Quarto queritur, Ad quam partem Mensa cum panibus in Tabernaculo ponebatur? Ad septentrionalem: & deinde exadificato templo eadem Mensa, aut qualis a Mose fuerat fabricata, aut à Salomone magnificentius ornata, in parte exteriori templi ad septentrionem constituta est; ita tamen, ut in templo aliz quoque mensæ collocarentur. Vnde illud. Fecitque Salomon omnia vasa domus Domini, & altare aureum, & mensas, & super eas (hoc est, super vnam earum) panes propositionis. Et rursum: Nec non mensas decem, & posuit eas in templo, quinque à dextris, & quinque à sinistris.

Quinto queritur, Quid significant illa verba scripturæ: Parabis & acetabula, & phyalas, thuribula, & cyathos, in quibus offerenda sunt libamina, & ponet super mensam panes propositionis. Abulensis q. 28. super Exodum, cap. 25. contendit, hæc & alia vasa siue instrumenta viriisque altaris poni solita in mensa panum propositionis. Non est tamen verisimile, ut tam parua mensa, quantam supra descripsimus, tot vasa caperet cum panibus. Hæc igitur tantum, quæ commemorantur, in ipsa mensa ponebantur.

Sciendum est, ubi noster interpret hoc in loco reddit acetabula in hebræo legi *naroth*, quod nomen dubie est significationis apud Hebræos. Quidam interpretantur scutellas, latinus interpres acetabula. Porro acetabulum erat genus vasis, quo acetum excipi solebat: vasa erant concaua, & lata, in quibus panes ponebantur. Phyalas in hebræo legitur *Caphoth*, quidam reddunt cochlearia, noster interpret hoc loco, & alibi vertit, in mortariola, quæ vasa erant concaua: in hebræo dicta sunt *Caphoth*, à vola manus, quæ sic caua, volam cauam imitabantur. Thuribula in hebræo *Kejoth*, ambigua, & incertæ significationis apud Hebræos quidam reddunt medios calamos, aut semisistulas, alij cantharos siue scyphos. Noster interpret hoc loco, & alibi, thuribula, aliquando crateres. Recentiores secuti Hebræos, docent fuisse dimidiatos calamos vacuos scissos per longitudinem suam, in quorum similitudinem facti sunt aurei, qui ponebantur super singulos panes, & diuidebant vnumquemque eorum ab altero, ut inter illos ingrederetur vêtus, vel aër, & pro-

hiberet, ne marèdi fierent. Quicquid sit, thuribula vocat noster interpret, quia erant vasa quedam, quibus operiebantur panes, & thus ipsis panibus impositum. cyathos in hebræo *Menakijoth*, noster interpret secutus septuaginta reddit cyathos. Inter Hebræos varia est opinio. Quidam aiunt esse furculas instar palorum aureas, quæ stabant in terra, & attollebantur supra mensam, vel altiores erant mensa in modum furcarum inflexæ ad fulciendos calamos, ne pondere panum frangerentur. Sed incerta sunt hæc. Alij dicunt esse calamos dictos Hebraicè *Menakijoth*, à munditia, propterea quod panem mundum seruabant, ne marcesceret. Alij volunt esse instrumeta quedam emundatoriæ, quibus mensa abstergebatur. Quicquid sit, hæc vasa, phialæ, thuribula, & cyathi, mensa vsibus seruiebant: cõducebant itidem ad libamina, hoc est, ut cum vinum, vel sicera, vel aliquid simile fundendum esset, ea vasa commode parata præsto essent.

Cap. XLVIII.

De Candelabro.

PRIMO queritur, Quantæ magnitudinis candelabrum esset, Constat ex libro Exodi, candelabrum factum esse ex vno auri talento. Et teste Iosepho, Talentum apud Hebræos erat ponderis minarum centum. Eius forma ibidem describitur his verbis: *Facies & Candelabrum ductile de auro mundissimo: hastile eius, & calamos, & scyphos, & spherulas ac lilia ex ipso procedentia, hoc est, & hastile, & rami ex hastili procedent. Et scyphum, & spherula, & lilia sicut ex ipso auro solido ductili. Ac si diceret: Lilia, & scyphi, & spherulæ non erunt additiæ, sed ex ipso candelabro siue stipite prodibunt. Deinde sequitur: sex calami egredientur de lateribus, tres ex vno latere, tres ex altero. calamos appellat ramos ex hastili, veluti è trunco prodeuntes. Erant enim in hastili tres veluti nodi, & ex vtraque cuiusque nodi parte duo rami exeuntes in altum tollebantur. Ac ita erant sex calami, siue rami: ipsum verò hastile ultra tres ramos crescens, & erectum faciebat septimum calamum veluti ramum rectum tres ramos alios habentem. Ait deinde: Tres scyphi quasi in nucis modum super calamos singulos, spherulasque simul, & lilia. Spherulas appellat pomella rotunda; lilia verò, flosculos instar liliorum. Scyphi erant in modum nucis; in hebræo dicitur, in modum amygdali, non enim erant scyphi perfecte rotundi, sed instar oui.*

Erat igitur hastile rectum vsque ad summum, & ex tribus nodis in eo sex rami vtrinque prodibant, quorum singuli tribus patulis scyphis oblongis ornati erant: qui scyphi, amygdali apertæ dimidium cauum referebant: Rami itidem singuli ultra tres scyphos spherulam habebant, id est, pomellum rotundum, & deinde flosculum prodeuntem in modum lilij, quo excipiebantur ibi imponendæ lucernæ. Et ideo in recto hastili quatuor scyphi erant, tres in superiori parte ultra postremum nodum cum pomello, & flosculo: vnus scyphus infra tres nodos ea parte, qua hastile ferè cum basi iungebatur. Scorsum septem lucernæ in candelabro ponebantur, vnaqueque in suo ramo candelabris in medio flosculi, qui scyphum,

Exod. 28.

Ioseph. lib. 3. Antiq. c. 7.